

O, MOJ MARIBOR

Naš bobo in mesto dobrega okusa

Tanja Cvitko, meščanka in kulturna producentka

Hočemo dobro mesto. Radi imamo Maribor, ko se v njem nekaj živahnega dogaja tudi takrat, ko ni velikega festanja. Ko so ulice polne ljudi, majhne trgovine še niso obupale, po kavih se martinčica, neke igra glasba, drugje se začena predstava, vreme je ravno prav za sladoled, mi pa med vsem tem samo opravljamo svoje običajne poti po mestu. Zraven bi imeli še dovolj dreves in sence, da se poleti ne pečemo na betonu. Smo za?

Ob ambicijah po zelenem, živahnem, kulturnem in ravno prav urbanem evropskem mestu se v zgodbo prikrade poseben mestni tip. Drugod po Evropi ga pogosto srečujemo, če poznamo japije in hipsterje, tudi nam ni čisto tuj. Na prelomu tisočletja se ga je prijel hecno ime. Bobo. Bourgeois bohemian, po naše buržujski boem. Bobo je materialno preskrbljen človek z boemskim okusom, ki mu denarja ni treba razkazovati, saj status lahko pokaže bolj prefinjeno. Njegova najljubša kava ima svojega pražarja in znano poreklo, vino svojega vinarja. Po mestu se pelje z električnim skirojem ali s predelnim biciklom, ki je verjetno sta več kot novo kolo. Čeprav mestno jedro prehodiš v desetih minutah, se mu vedno nekam mudi. Mikromobilnost potrebuje, da obvlada neizprosno tempo mariborske metropole, kakor da ga med dvema sestankoma čaka še podzemna za Manhattan. Do centra se je seveda pripeljal z avtom. Rad ima uporništvu, dokler je estetsko. Nekdanji industrijski prostor ga zanima, odkar se je vanj naselila kultura, grafiti pa itak sodijo v metropolo. Navdušenje kakopak izhlapi, ko grafit pristane na lastni obnovljeni fasadi ali ko mu nevšečna alternativna glasba trese okna spalnice ob dveh jutraj.

Mesto po okusu koga?

To ni nujno hinavščina. Buržujski boem sta sama po sebi nenavaden par: boemski del ga vleče k uporništvu in mestni robotosti, buržujski pa mu daje položaj, iz katerega mu ni treba nujno

živeti z vsemi njunimi materialnimi posledicami. Ta kontradikcija je v Mariboru že skoraj klišejska. Mesto, ki se prepozna v svoji industrijski in delavski preteklosti, hkrati pa si želi biti sodobno evropsko mesto kreativnosti, zelenja in dobrega urbanega življenja, je navajeno živeti z več podobami sebe hkrati.

Nekdanja tovarna, "obnovljena" s kulturo, bo bobota razveselila bolj kot isti prostor, v katerem bi spet nastala tovarna. Želi si tudi še bolj metropolitanskega Maribora. Primerja ga z Gradcem, Dunajem, Berlinom ali Londonom in od tam naroča urbane ideje po principu kave za zraven. Pri tem nehoti pozablja, da skupaj z idejo ne more naročiti še mesta, v katerem ideja dobro deluje. Razumljivo, saj nima posebnega razloga, da bi preverjal rob svoje izkušnje, dokler ga življenje ne odnese tja. Recimo, ko ostarelega očeta, ki težko hodi, pelje na kosilo v center in nenadoma postane pomembno, kako blizu lahko pride z avtom. Mesto po njegovem okusu je sumljivo podobno mestu, ki sem nam ga naročila na začetku. Slutim, da se je pozornemu bralcu že pri biciklu in stari hiši v ozadiju zabliskal Gradec. Po drugih evropskih mestih krožijo podobne želje: več zelenja, manj avtomobilov, kratke razdalje, dober javni prevoz, ohranjena dediščina, živo mestno jedro. Vse to še vedno brez težav podpišemo. Nakar pride mestni avtobus.

Mesto kratkih razdalj zveni drugače na Tezenski Dobravi, ko mora starejša prebivalca po spremembi avtobusnih linij na pregled v UKC po manj neposredni poti. Manj avtomobilov in več prostora za ljudi zvenita fantastično, dokler se prenova ne preseli na Slomškov trg, kjer je načrtovani umik parkirišč sprožil številne pomisleke. V Bumerangu po novi ureditvi skupnega prometnega prostora stanovalci opozarjajo na otežen dostop do blokov za starejše, invalide in družine z otroškimi vozički. Po poseku kostanjev v Trubarjevi so prebivalci zahtevali boljše varovanje odraslih

Foto: Andrej Peteinšek

dreves. Na Studenški ljudi že več let moti nočni hrup, ki jim krati spanec. Kaj najdemo skupnega? To, da je konkretni prebivalec konkretne soseske neposlušen protagonist mestnih vizij. Enkrat hoče parkirišče, drugič ohraniti drevo, tretjič samo spati. Koliko mariborskih bobov se vozi na predragih biciklih, je na tej točki nepomembno. Pomembno pa je, kako lahko zamisel o dobrem življenju sčasoma postane merilo dobrega mesta. Prenovljen trg, kolesarska povezava, obnovljena stara hiša ali polne terase lokalov se brez težav znajdejo na fotografiji sodobnega evropskega mesta. Avtobus do centra ob 5.05 ima manj sreče, čeprav je lahko za človeka v jutranji izmeni najpomembnejši dokaz, da mestni vsakdan dobro deluje. Funkcionalno mesto ima pač fotografsko smolo, prebivalec pa mora v njem opraviti ponedeljek.

Slepa pega

Človek, ki z otroškimi vozičkom ne more normalno do bloka, ne govori o trajnostni mobilnosti in kakovostnem javnem prostoru ter ne razmišlja o "sodobnem evropskem mestu". Ni treba znati razložiti, kakšno mesto potrebuješ, da bi bilo pomembno, kako v njem dejansko živiš. Tukaj se pokaže slepa pega mesta dobrega okusa. Drevesa, kolesarske poti, kultura, obnovljene hiše, manj avtomobilov in živahne ulice so legitimne izboljšave mesta. Zaplete se, če se ob njih bolj vidi, kaj smo pridobili, kot kdo je moral zaradi novosti prilagoditi svoje življenje in koliko ga je ta prilagoditev stala. Časa, denarja, daljše poti, slabšega dostopa, spanca ali dodatnih vsakdanjih opravil. Saj je vendar jasno, da na istem kosu ulice ne morejo hkrati ostati parkirišče, nov dvored

in širši pločnik, zraven pa še kolesarska steza. Računica se ne izide. Mestni odločevalci morajo nekaj izbrati, nekaj zavrniti, nekaj uskladiti, nečemu dati prednost. Pri izbiri pa ne šteje samo, kaj bo z novo ureditvijo boljše. Šteje tudi, kaj bo človek zaradi nje težje naredil in ali mu je ostala kakšna druga možnost.

Politično odločanje se ne konča s tem, da veš, kaj ljudje potrebujejo. Ljudje niso dekoracija mestnih vizij

Sedem kostanjev na Trubarjevi je padlo precej hitreje, kot se je poleglo ogorčenje zaradi njihovega poseka. Iz županstva je prišel povsem razumen argument: ene odločitve ne moreš presojati brez širše slike celotne prenove. Jasno. Pred kratkim so se zaradi načrtovanih sprememb v Gregorčičevi in okoliških ulicah organizirali prebivalci, ki občini očitajo, da so bili pri načrtovanju postavljeni pred zaključeno dejstvo. Ne moti jih samo, kaj naj bi se na ulicah spremenilo, ampak tudi, kdaj so o tem dobili besedo. Kdo določa, kaj sodi v širšo sliko? Kaj v širši sliki šteje kot pridobitev in kaj kot sprejemljiva cena zanj? Naš bobo je pri tem priročen trojanski konj. Ne zato, ker bi bilo z drevesom, biciklom, kulturo, kavo s pedigrejem ali vinom svojega vinarja kaj narobe. Bobo ni samo človek z izbranim okusom. Ima tudi denar, izobrazbo, družbene mreže in kupno

moč. Zato sumim, da ima njegov način življenja več možnosti, da postane nekaj več kot njegova zasebna stvar. Povrhu so njegove želje blizu temu, kar si sicer želimo od mesta, zato sčasoma začnejo veljati za splošno merilo. Takrat zlahka pozabimo vprašati, kdo bo v takšnem mestu živel lažje in kdo težje.

Fotogenično ali funkcionalno?

Politično odločanje se ne konča s tem, da veš, kaj ljudje potrebujejo. Ljudje niso dekoracija mestnih vizij, nimajo pa niti vsi enakih potreb. Gradec se pri naših predstavah o sodobnem evropskem mestu pogosto znajde za zgled, tam pa so v mestno načrtovanje vgradili tudi precej manj fotogeničen del sodobnega mesta: pri večjih projektih prebivalce vključujejo dovolj zgodaj, da njihove izkušnje še lahko vplivajo na rešitev. S tem je opravljen šele prvi del naloge. Težji se začne, ko potrebe trčijo druga ob drugo in morajo mestni odločevalci povedati, čemu bodo dali prednost, kaj bo zaradi tega slabše, kako dolgo in kakaj, potem pa za svojo odločitev tudi stali.

Če že tako radi gledamo proti neprijetnemu severnemu sosedu, smo mogoče iz njegovega evropskega kataloga naročili samo lepši del. K naročilu z začetka bi zato dodala še nekaj: dobro mesto zna svoje velike vizije o prihodnosti sproti preverjati ob tem, kako v njem živijo ljudje. Tudi ko neposlušni protagonist pokvari predstavo.

Smo še vedno za?

otpbanka

Pogumno je iti na zmago.

Tukaj smo, da vas podpiramo.

otpbanka.si • 080 17 70 • info@otpbanka.si

Foto: Sašo Bljak